

ઉત્તિ પ્રત્યુત્તિસ્તોત્રમ્

{ ઉત્તિ પ્રત્યુત્તિસ્તોત્રમ્ }

શ્રીવાદિરાજયતિ કૃતમ્

(By Shri Vadirajayati)

Note. This short poem consists of just three verses. The first two verses are

in the form of a conversation between a gopi woman and child Krishna.

In the first verse Krishna is teased by a gopi. Krishna is a child and

so is guileless. The words in His reply carry an alternate meaning.

The gopi cunningly uses this second meaning to tease Krishna and thus

the conversation goes on.

(ઉત્તિ = statement, પ્રત્યુત્તિ = statement in reply.)

અઙ્ગુલ્યા કઃ ક્વાટં પ્રહરતિ? કુટિલે! માધવઃ, કિં વસન્તો?

નો ચક્રી, કિં કુલાલો? નહિ ધરણીધરઃ, કિં દ્વિવિહ્વઃ ફણીન્દ્રઃ?

નાહં ઘોરાહિમર્દી, ખગપતિરસિ કિં? નો હરિઃ, કિં

કપીન્દ્રસ્તિત્વત્યેવં ગોપકન્યા-પ્રતિવચનજડઃ પાતુ માં પદ્મનાભઃ ॥ ૧ ॥

(Gopi):- અઙ્ગુલ્યા = With the finger કઃ ક્વાટં પ્રહરતિ? =

who is hitting (tapping) the door?

(Krishna):- કુટિલે = O! crooked one! માધવઃ (I am)

Madhava. (also means spring season).

(Gopi):- કિં વસન્તઃ? = Is it the spring season?

(Krishna):- નો, ચક્રી = No, (I am) Chakrapani or the one with

the wheel (also means a potter).

(Gopi):- કિં કુલાલઃ? = Is it a potter?

(Krishna):- નહિ, ધરણીધર: = No, I am the one bearing the world.

(Gopi):- કિં દિવિહ્વા ફણીન્દ્ર: = is it the serpent Sesha

(who is said to bear the world on his head),

the king of the snakes?

(Krishna):- નહં, ધોરહિમર્દી = not me, (I am) the one who

controlled the frightful snake (Kaliya),

(Gopi):- ખગપતિરસિ કિં = are you Garuda, the king of birds?

(and enemy of snakes)

(Krishna):- નો, હરિ: no, (I am) Hari (also means a monkey),

(Gopi):- કિં કપીન્દ્ર: અસ્તિ? are you the chief of the monkeys?

ઈતિ એવં = in this manner પદ્મનાભ: = Lord Padmanabha

ગોપકન્યા પ્રતિવચનજડ: = who was not smart and was unable to

respond to the gopi મં પાતુ = may protect me.

કૃષ્ણ! ત્વં કુત્ર ગતોડસિ ચાઘ મૃગયાસક્તો વનાન્તં ગતો

ગન્ધોડન્યો વનપુષ્પજ: શ્રમજલં ધર્મક્ષતં કણ્ટકૈ: ॥

અસ્ત્વેવં મૃગયા તુ કેનચિદ્ અહો દષ્ટોડધરો દૃશ્યતે

શક્ષપૂરણમત્ર કારણમિદં કુર્યા પ્રમાણાનિ તે ॥ ૨ ॥

(Gopi):- કૃષ્ણ! ત્વં કુત્ર ગતોડસિ ચાઘ = Krishna!

where had you been today?

(Krishna):- મૃગયાસક્તો વનાન્તં ગત: = I went to the forest

in search of animals.

(Gopi):- ગન્ધો અન્યો વનપુષ્પજ: = (but I get) smell that is

different; it is from that of a wild (forest) flower?

(Krishna):- શ્રમજલં ધર્મક્ષતં કણ્ટકૈ: = it is from

the sweat caused by the heat and (I am also)

hurt by the thorns.

(Gopi):- અસ્તુ એવં મૃગયા = let it be so about chasing the animals,

તુ કેનચિદ્ અહો દષ્ટોઽધરો દૃશ્યતે? = but, your lips

appear to be bitten by some one?

(Krishna):- શક્ષ્પૂરણમત્ર કારણમિદં = the reason is the

blowing of the conch.

કુર્પા પ્રમાણાનિ તે = I will put up evidence to you.

અમ્ભસ્તે શયનીય-મેત-દુદ્ધ-લીલોપધાનં ફણી

ત્વત્તેજઃપરમાણ્ણરેષ દહનો ભૃત્યાઃ સમસ્તાઃ સુરઃ ॥

કુક્ષિન્યસ્ત-સમસ્ત-ભારજગતઃ કિં સ્યાતુલારોપણે વ્યર્થ વાચ્યમિદં

ચિત્રયોપહસિતઃ સ્મેરો હરિઃ પાતુ નઃ ॥ ૩ ॥

ઉદ્ધે અમ્ભસ્તે શયનીયં = the waters of the ocean is your

resting place, એતત્ લીલોપધાનં ફણી = the pillow You sport is the snake (Sesha),

એષ દહનઃ = this fire

ત્વત્ તેજઃપરમાણ્ણઃ = is but an atom of Your effulgence,

ભૃત્યાઃ સમસ્તાઃ સુરઃ = all the gods are Your servants,

કુક્ષિન્યસ્ત-સમસ્ત-ભારજગતઃ

the weight of the entire universe is held in Your stomach, (this being so),

તુલારોપણે in making comparison કિં સ્યાત્? = what can happen?

ચિત્રયોપહસિતઃ (to say that) You were laughed at by a woman,

વ્યર્થ વાચ્યમિદં = is but a meaningless statement only.

સ્મેરઃ = that smiling, હરિઃ પાતુ નઃ = Hari, let Him protect us.

Note:- The legend of Krishna is charming and had given rise to many

such poems that describe gopis teasing or talking to Krishna.

This one is from Sri Krishnakarnamritam. Here a gopi had caught Krishna when He was trying to insert His hand into a vessel containing butter. She starts questioning Him.

કસ્ત્વં બાલ! બલ્લાનુજઃ, કિમિહ તે? મન્મન્દિરાશક્રુયા,
યુક્તં, તન્નવનીત-પાત્રવિવરે હસ્તં કિમર્ત ન્યસેઃ?
માતઃ! કઞ્ચન વત્સકં મૃગયિતું મા ગાઃ વિષાદં ક્ષણાત્
ઈત્યેવં વરવલ્લવી પ્રતિવચઃ કૃષ્ણસ્ય પુષ્ણાતુ નઃ ॥

Gopi:- કસ્ત્વં બાલ! = O boy! who are you?

Krishna:- બલ્લાનુજઃ = I am the brother of Balarama.

Gopi:- કિમિહ તે? = what do you want here?

Krishna: મન્મન્દિરાશક્રુયા = (I entered) mistaking
this to be my house.

Gopi:- યુક્તં તત્ = it is OK. નવનીત-પાત્રવિવરે હસ્તં

કિમર્ત ન્યસેઃ? = (but) why did you keep your hand in the vessel having butter?

Krishna:- માતઃ! O mother! કઞ્ચન વત્સકં મૃગયિતું =
(it is) to look for a calf,

મા ગાઃ વિષાદં ક્ષણાત્ = do not get upset (so fast) in a second.

ઈત્યેવં વરવલ્લવી પ્રતિવચઃ કૃષ્ણસ્ય પુષ્ણાતુ નઃ = let

such words of Krishna given in reply to the good gopi woman protect us.

॥ ઇતિ શ્રીવાદિરાજયતિ કૃતમ્ ઉક્તિ-પ્રત્યુક્તિ સ્તોત્રમ્ સંપૂર્ણમ્ ॥

Encoded, translated, and proofread by N.Balasubramanian bbalu@sify.com

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

Last updated ८oday

<http://sanskritdocuments.org>

Ukti Pratyukti Stotram Lyrics in Gujarati PDF

% File name : uktiprtyuktistotram.itx

% Location : doc_vishhnu

% Author : Shri Vadirajayati

% Language : Sanskrit

% Subject : philosophy/hinduism/religion

% Transliterated by : N.Balasubramanian bbalu at sify.com

% Proofread by : N.Balasubramanian bbalu at sify.com

% Latest update : August 10, 2007

% Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

% Site access : <http://sanskritdocuments.org>

%

% This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study

% and research. The file is not to be copied or reposted for promotion of

% any website or individuals or for commercial purpose without permission.

% Please help to maintain respect for volunteer spirit.

%

We acknowledge well-meaning volunteers for Sanskritdocuments.org and other sites to have built the collection of Sanskrit texts.

Please check their sites later for improved versions of the texts.

This file should strictly be kept for personal use.

PDF file is generated [October 13, 2015] at Stotram Website